

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauziya Halk Topluşu),

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a Republicii Moldova împotriva Adunării Populare a Găgăuziei (Gagauziya Halk Topluşu) cu privire la anularea actelor administrative,

împotriva hotărârii din 08 octombrie 2024 a Curții de Apel Comrat, prin care s-a admis acțiunea în contencios administrativ depusă de Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a Republicii Moldova,

(Dosarul nr. 3ra-927/24
NR. PIGD 2-24066529-01-3ra-11122024)

Recursul este vădit neîntemeiat. Articolul 246 alin.(2) lit. h) din Codul administrativ. Dezacordul recurenței cu decizia instanței de apel nu constituie temei de casare a actului judecătoresc.

Prima instanță, Curtea de Apel Comrat (jud. A. Mironov, Ș. Starciuc, D. Fujenco)

21 noiembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând, în lipsa părților, admisibilitatea recursului depus de Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauziya Halk Topluşu),

Curtea Supremă de Justiție, în completul de judecată compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *Judecători*

constată următoarele:

ÎN FAPT:

1. La 19 iunie 2024, Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a Republicii Moldova a depus cerere de chemare în judecată împotriva Adunării Populare a Găgăuziei (Gagauziya Halk Topluşu) cu privire la anularea actelor administrative.

2. În susținerea acțiunii reclamantul a indicat că, reieșind din activitatea funcțională, Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat, în conformitate cu prevederile art.61-64 și art.68 din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală, precum și pct.8 lit.g) și pct.9 alin.2) lit.a) din Hotărârea Guvernului nr.845/2009 cu privire la oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat, exercitând controlul asupra legalității actelor administrative, adoptate de către Adunarea Populară a Găgăuziei, a constatat abateri de la legislația în vigoare în cadrul adoptării următoarelor acte: Hotărârea nr.330-XXII/VII din 03.05.2024 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind reprezentantul special al Adunării Populare a Găgăuziei în relații interparlamentare”; Hotărârea nr.331-XXII/VII din 03.05.2024 „Cu privire la numirea unui reprezentant special al Adunării Populare a Găgăuziei în relații interparlamentare în Federația Rusă” și Hotărârea nr.332-XXII/VII din 03.05.2024 „Cu privire la numirea unui reprezentant special al Adunării Populare a Găgăuziei în relații interparlamentare în Republica Turcia”.

3. Studiind actele administrative nominalizate, Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a RM a constatat că acestea au fost adoptate cu încălcarea legislației în vigoare a Republicii Moldova și a UTA Găgăuzia.

4. Potrivit art.2 alin.(1) – (3) din Regulamentul Găgăuziei nr.28 din 05.06.1998, Regulamentul Găgăuziei este legea ei de bază și are putere juridică excepțională pe întreg teritoriul Găgăuziei. Dacă există neconcordanțe între prezentul Regulament și alte acte normative ale Găgăuziei, are prioritate Regulamentul. Normele prezentului Regulament au efect direct. Autoritățile publice, persoanele cu funcții de răspundere, cetățenii și asociațiile lor sunt obligate să respecte Constituția.

5. Din prevederile art.51 din același Regulament rezultă că, de competența Adunării Populare a Găgăuziei ține: 1) adoptarea Regulamentului Găgăuziei și modificarea lui; 2) adoptarea legilor locale în domeniul: a) științei, culturii, învățământului; b) gospodăriei comunale și gospodăriei de exploatare a fondului de locuințe, urbanisticii; c) ocrotirii sănătății, culturii fizice și sportului; d) activității bugetar-financiare și fiscale locale; e) economiei și ecologiei; f)

relațiilor de muncă și asistenței sociale; 3) interpretarea legilor locale; 4) soluționarea, în condițiile legii, a problemelor de organizare administrativ-teritorială a Găgăuziei; 5) participarea la promovarea politicii interne și externe a Republicii Moldova în problemele care privesc interesele Găgăuziei; 6) aprobarea, la propunerea Guvernatorului Găgăuziei, a structurii și componenței Comitetului Executiv al Găgăuziei, precum și încuviințarea numirii și eliberării șefilor de administrații ale raioanelor Găgăuziei; 7) stabilirea modului de organizare și de activitate a autorităților administrației publice locale; 8) destituirea persoanelor cu funcții de răspundere din autoritățile administrației publice ale Găgăuziei; 9) anularea totală sau parțială a hotărârilor și dispozițiilor Comitetului Executiv și ale altor autorități publice ale Găgăuziei în cazul în care ele sunt în contradicție cu prezentul Regulament și cu legile locale; 10) prezentarea propunerilor pentru numirea și eliberarea din funcție a judecătorilor instanțelor de judecată în conformitate cu legislația Republicii Moldova; 11) aprobarea programelor de dezvoltare economică, socială și național-culturală, de protecție a mediului; 12) fixarea și efectuarea alegerii Adunării Populare a Găgăuziei, Guvernatorului Găgăuziei, autorităților administrației publice locale, aprobarea componenței Comisiei Electorale Centrale pentru alegerea Adunării Populare, Guvernatorului Găgăuziei și autorităților administrației publice locale; 13) fixarea și efectuarea referendumului local în problemele ce țin de competența Găgăuziei; 14) adoptarea legilor privind simbolurile Găgăuziei; 15) aprobarea distincțiilor și stabilirea titlurilor de onoare ale Găgăuziei; 16) examinarea chestiunii și înaintarea în Parlamentul Republicii Moldova a inițiativei privind decretarea stării excepționale sau de asediu pe teritoriul Găgăuziei și instituirea în acest caz a formei speciale de administrare, în interesul apărării și asigurării securității populației Găgăuziei; 17) sesizarea, în condițiile legii, a Curții Constituționale a Republicii Moldova, asupra constituționalității actelor autorității legislative și celei executive ale Republicii Moldova în cazul în care prin acestea se lezează împuternicirile Găgăuziei; 18) aprobarea bugetului Găgăuziei, exercitarea controlului asupra executării lui și rectificarea bugetului; 19) reglementarea legislativă a modului de posesie, dispoziție și folosință a pământului și a altor resurse naturale aflate pe teritoriul Găgăuziei; 20) dreptul de inițiativă legislativă în Parlamentul Republicii Moldova; 21) oferirea acordului pentru tragere la răspundere juridică a Guvernatorului Găgăuziei și a deputaților Adunării Populare a Găgăuziei. Acordul se oferă cu 2/3 din voturile deputaților aleși ai Adunării Populare a Găgăuziei; 22) alte competențe stabilite de legislația în vigoare.

6. Articolul 55 alin.(1)-(2) din Regulamentul Găgăuziei indică că, Președintele Adunării Populare a Găgăuziei: 1) exercită conducerea generală a activității Adunării Populare; 2) prezidează ședințele Adunării Populare, conduce activitatea Prezidiului Adunării Populare, prezintă deputaților informații despre starea de lucruri din Găgăuzia și despre cele mai importante probleme de politica internă și externă a autorității legislative; 3) semnează hotărârile adoptate de Adunarea Populară; 4) reprezintă Adunarea Populară în

relațiile cu autoritățile publice și cu alte autorități ale Republicii Moldova; 5) coordonează activitatea comisiilor Adunării Populare; 6) emite dispoziții referitoare la activitatea aparatului Adunării Populare. Președintele Adunării Populare a Găgăuziei poate fi revocat din funcție înainte de termen de Adunarea Populară prin vot secret cu votul a două treimi din deputații aleși.

7. Iar, articolul 60 din Regulament statuează că, Guvernatorul Găgăuziei reprezintă autonomia pe teritoriul Republicii Moldova și în relațiile internaționale.

8. Reieșind din prevederile art.2 din Legea UTA Găgăuzia nr.2-I/V din 21 decembrie 2012 cu privire la Regulamentul Adunării Populare a Găgăuziei, procedura organizării și activității Adunării Populare și a organelor acesteia se stabilește în conformitate cu prevederile din Constituția Republicii Moldova, Legea Republicii Moldova privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz Yeri), Regulamentul Găgăuziei (Gagauz Yeri) și prezentul Regulament, precum și alte acte normative adoptate de Adunarea Populară.

9. Potrivit art.3 din aceeași Lege, activitatea Adunării Populare se întemeiază pe principiile legalității, democrației, liberei discuții în colectiv și soluționării problemelor, transparenței, opiniei publice, diversității politice și pluripartidism. Iar, art.14 din legea menționat indică că, Președintele Adunării Populare: i) reprezintă Adunarea Populară în relațiile externe.

10. Totodată, potrivit art.1 alin.(1)-(2) din Legea UTA Găgăuzia nr.16-X/IV din 27.02.2009 „Cu privire la Acordurile privind implementarea relațiilor economice internaționale și externe de către UTA Găgăuzia”, prezenta lege a fost elaborată în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, Legea Republicii Moldova „Privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz Yeri)”, Codul Găgăuziei, alte acte legislative și de reglementare ale Republicii Moldova și ale UTA Găgăuzia și stabilește procedura de pregătire, încheiere, aprobare, publicare, păstrare și încetare a acordurilor privind implementarea relațiilor economice internaționale și externe (denumite în continuare Acorduri). Prezenta lege se aplică Acordurilor, indiferent de tipul și denumirea lor.

11. Din prevederile art.3 din Legea UTA Găgăuzia „Cu privire la Acordurile privind implementarea relațiilor economice internaționale și externe de către UTA Găgăuzia”, la încheierea acordurilor, autoritățile publice din Găgăuzia se ghidează după următoarele principii: b) supremația Constituției Republicii Moldova și a Codului Găgăuziei.

12. Conform art.8 alin.(1)-(7) din aceeași Lege, în cazul încheierii de acorduri în numele UTA Găgăuzia, în numele Comitetului Executiv al Găgăuziei, pregătirea evenimentelor pentru desfășurarea negocierilor și încheierea Acordurilor se efectuează de către autoritatea publică autorizată a Găgăuziei. În cazul încheierii Acordurilor în numele Adunării Populare a Găgăuziei, pregătirea evenimentelor pentru desfășurarea negocierilor și încheierea Acordurilor se efectuează de către inițiatorul propunerii de încheiere a acordului împreună cu comisia formată în acest scop de către Președintele Adunării Populare a Găgăuziei. Deciziile privind calendarul negocierilor pentru

încheierea Acordurilor în numele UTA Găgăuziei, în numele Comitetului Executiv al Găgăuziei se iau de către Guvernatorul (Bașcanul) Găgăuziei (Gagauz Yeri). Deciziile privind calendarul negocierilor pentru încheierea Acordurilor în numele Adunării Populare a Găgăuziei se iau de către Prezidiul Adunării Populare a Găgăuziei. Guvernatorul (Bașcanul) Găgăuziei (Gagauz Yeri), în calitate de cel mai înalt funcționar al UTA Găgăuzia, reprezentând autonomia în relațiile economice internaționale și externe, conduce negocieri și încheie acorduri fără a avea puteri speciale. Autoritatea de a purta negocieri și de a încheia acorduri poate fi acordată de către Guvernatorul (Bașcanul) Găgăuziei (Gagauz Yeri) prim-vicepreședintelui Comitetului Executiv al Găgăuziei, vicepreședinților Comitetului Executiv al Găgăuziei și șefilor direcțiilor principale, în baza actelor legislative elaborate în conformitate cu legislația în vigoare. Președintele Adunării Populare a Găgăuziei (funcționarul care exercită atribuțiile Președintelui Adunării Populare a Găgăuziei) conduce negocierile și încheie Acorduri fără împuterniciri speciale.

13. Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat al RM consideră că hotărârile contestate au fost emise cu încălcarea prevederilor art.51, 55 și art.60 din Regulamentul Găgăuziei, întrucât numai Guvernatorul (Bașcanul) Găgăuziei poate să prezinte Găgăuzia în relații internaționale.

14. De asemenea, reieșind din prevederile art.14 alin.(1) lit.i) din Legea UTA Găgăuzia cu privire la Regulamentul Adunării Populare a Găgăuziei, doar Președintele Adunării Populare a Găgăuziei poate să reprezinte Adunarea Populară în relațiile externe.

15. În viziunea reclamantei hotărârile contestate vin în contradicție și cu prevederile art.8 din Legea UTA Găgăuzia nr.16-X/IV din 27 februarie 2009.

16. În contextul enunțat, Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat al RM a solicitat anularea hotărârilor emise de Adunarea Populară a Găgăuziei: nr.330-XXII/VII din 03 mai 2024 „*Cu privire la aprobarea Regulamentului privind reprezentantul special al Adunării Populare a Găgăuziei în relații interparlamentare*”; nr.331-XXII/VII din 03 mai 2024 „*Cu privire la numirea unui reprezentant special al Adunării Populare a Găgăuziei în relații interparlamentare în Federația Rusă*” și nr.332-XXII/VII din 03 mai 2024 „*Cu privire la numirea unui reprezentant special al Adunării Populare a Găgăuziei în relații interparlamentare în Republica Turcia*” sau constatarea nulității acestor acte administrative ca fiind emise ilegal.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE:

17. Prin hotărârea din 08 octombrie 2024 a Curții de Apel Comrat s-a admis acțiunea depusă de Oficiul Teritorial Comrat al Cancelariei de Stat a RM. S-au anulat hotărârile emise de Adunarea Populară a Găgăuziei: nr.330-XXII/VII din 03 mai 2024 „*Cu privire la aprobarea Regulamentului privind reprezentantul special al Adunării Populare a Găgăuziei în relații interparlamentare*”; nr.331-XXII/VII din 03 mai 2024 „*Cu privire la numirea unui reprezentant special al Adunării Populare a Găgăuziei în relații*

interparlamentare în Federația Rusă” și nr.332-XXII/VII din 03 mai 2024 „Cu privire la numirea unui reprezentant special al Adunării Populare a Găgăuziei în relații interparlamentare în Republica Turcia” ca fiind ilegale.

18. Curtea de Apel Comrat, cu trimitere la prevederile art.111 alin.(1), (3) și (6) din Constituția Republicii Moldova, art.2 din Legea privind statutul juridic special al Găgăuziei (Găgăuz Yeri), art.2, art.51 pct.5), art.55 alin.(1), art.60 din Regulamentul Găgăuziei (Găgăuz Yeri) nr.28-XXX/1 din 05.06.1998, art.14 alin.(1) lit.i), art.2, art.3 alin.(1) din Legea UTA Găgăuzia nr.2-I/V din 21 decembrie 2012 cu privire la Regulamentul Adunării Populare a Găgăuziei, a motivat hotărârea constatând că problemele politicii externe a Republicii Moldova, care se referă la interesele Găgăuziei, țin de competența Adunării Populare a Găgăuziei.

19. Instanța de fond a conchis că legislația în vigoare cert reglementează de competența cărei autorități ține reprezentarea Adunării Populare a Găgăuziei în relațiile externe, și anume - Președintele Adunării Populare a Găgăuziei.

20. Curtea de Apel Comrat nu a reținut argumentul Adunării Populare a Găgăuziei precum că de competența Adunării ține participarea la promovarea politicii interne și externe a Republicii Moldova în problemele care privesc interesele Găgăuziei și doar aceasta printr-o decizie de a sa poate delega o persoană care să-i reprezinte interesele, iar prin Legea cu privire la Regulamentul Adunării Populare a Găgăuziei nr.2/2012, aceste împuterniciri au fost delegate Președintelui APG, or, legislația în vigoare a UTA Găgăuzia și a Republicii Moldova nu prevăd anumite excepții în partea reprezentării a UTA Găgăuzia în relațiile internaționale de către alte persoane, decât doar de către Președintele Adunării Populare a Găgăuziei și Guvernatorul UTA Găgăuzia.

21. Cu trimitere la art.1 alin.(1) și (2), art.3 alin.(1) lit.b), art.8 alin.(1)-(7) din Legea UTA Găgăuzia nr.16-X/IV din 27 februarie 2009 cu privire la acordurile în exercitarea de către UTA Găgăuzia a relațiilor internaționale și de economie externă, Curtea de Apel Comrat a concluzionat în privința temeiniciei acțiunii depuse de Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat, or, hotărârile Adunării Populare a Găgăuziei contestate: nr.330-XXII/VII din 03.05.2024 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind reprezentantul special al Adunării Populare a Găgăuziei în relații interparlamentare”; nr.331-XXII/VII din 03.05.2024 „Cu privire la numirea unui reprezentant special al Adunării Populare a Găgăuziei în relații interparlamentare în Federația Rusă” și a nr.332-XXII/VII din 03.05.2024 „Cu privire la numirea unui reprezentant special al Adunării Populare a Găgăuziei în relații interparlamentare în Republica Turcia”, au fost emise contrar legii.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS:

22. La 26 noiembrie 2024, Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauziya Halk Topluşu) a depus recurs împotriva hotărârii din 08 octombrie 2024 a Curții de Apel Comrat, solicitând anularea integrală a hotărârii primei instanțe, cu

emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii depuse de Oficiul teritorial Comrat al Cancelariei de Stat al RM ca fiind neîntemeiată.

SOLICITĂRILE RECURENTULUI:

23. În susținerea recursului Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauziya Halk Topluşu) a invocat că art.110 alin.(1) din Constituție indică că teritoriul Republicii Moldova este organizat, sub aspect administrativ, în sate, orașe, raioane și unitatea teritorială autonomă Găgăuzia.

24. La 25 iulie 2003, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr.344-XV, care a crescut statutul juridic al UTA Găgăuzia la nivel de lege supremă.

25. Potrivit art.111 alin.(1) și (3) din Constituție, Găgăuzia este o unitate teritorială autonomă cu un statut special care, fiind o formă de autodeterminare a găgăuzilor, este parte integrantă și inalienabilă a Republicii Moldova și soluționează de sine stătător, în limitele competenței sale, potrivit prevederilor Constituției Republicii Moldova, în interesul întregii populații, problemele cu caracter politic, economic și cultural. În unitatea teritorială autonomă Găgăuzia activează organe reprezentative și executive potrivit legii.

26. Norma dată de drept este referențială și direcționează aplicatorul legii la un alt act normativ, și anume la Legea RM nr.344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei, care reglementează competențele UTA Găgăuzia și ale Adunării Populare a Găgăuziei, în calitate de autoritate reprezentativă a Găgăuziei.

27. Reieșind din prevederile art.1 alin.(2) și art.2 din Legea nr.436 din 28.12.2006 privind administrația publică locală, autorități ale administrației publice locale de nivel special - Adunarea Populară, Guvernatorul și Comitetul executiv, care sunt constituite și activează pe teritoriul unității teritoriale autonome Găgăuzia care are un nivel special de administrare pentru soluționarea problemelor cu caracter politic, economic și cultural în interesul întregii populații. Modul de organizare și funcționare a autorităților administrației publice locale de nivel special se reglementează de prezenta lege în partea în care nu contravine prevederilor Legii nr.344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri).

28. Recurenta a remarcat că în preambulul Legii nr.344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), se stabilește „Călăuzindu-se de principiile Constituției Republicii Moldova, în scopul satisfacerii necesităților naționale și păstrării identității naționale a găgăuzilor, dezvoltării lor plene și multilaterale, prosperării limbii și culturii naționale, asigurării sinestatorniciei politice și economice, Parlamentul adoptă prezenta lege.”

29. De asemenea, potrivit dispozițiilor alin.(2) al art.1 din Legea nr.344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), se stabilește că Găgăuzia soluționează de sine stătător, în limitele competenței sale, în interesul întregii populații problemele dezvoltării politice, economice și culturale.

30. Afară de aceasta, din prevederile art.7 din Legea nr.344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), autoritatea reprezentativă a Găgăuziei este Adunarea Populară, investită cu dreptul de a adopta acte normative, în limitele competenței sale. Iar, potrivit dispozițiilor lit.b) al alin.(3) din art.12 din Legea aceiași lege, precum și pct.5) al art.51 din Regulamentul Găgăuziei (Gagauz -Yeri), de competența Adunării Populare ține nemijlocit adoptarea actelor normative a căror executare este obligatorie pe teritoriul Găgăuziei și adoptarea Regulamentului Găgăuziei.

31. Articolul 51 din Regulamentul Găgăuziei stabilește competențele Adunării Populare, în special participarea la promovarea politicii interne și externe a Republicii Moldova în problemele care privesc interesele Găgăuziei. Iar, art.55 din Regulamentul Găgăuziei stabilește competențele Președintelui Adunării Populare a Găgăuziei, și anume: 1) exercită conducerea generală a activității Adunării Populare; 2) prezidează ședințele Adunării Populare, conduce activitatea Prezidiului Adunării Populare, prezintă deputaților informații despre starea de lucruri din Găgăuzia și despre cele mai importante probleme de politică internă și externă a autorității legislative; 3) semnează hotărârile adoptate de Adunarea Populară; 4) reprezintă Adunarea Populară în relațiile cu autoritățile publice și cu alte autorități ale Republicii Moldova; 5) coordonează activitatea comisiilor Adunării Populare; 6) emite dispoziții referitoare la activitatea aparatului Adunării Populare.

32. Mai mult ca atât, art.60 din același Regulament cert stipulează că, Guvernatorul Găgăuziei reprezintă autonomia pe teritoriul Republicii Moldova și în relațiile internaționale.

33. Prin urmare, competența Adunării Populare a Găgăuziei include participarea la realizarea politicii interne și externe a Republicii Moldova în problemele care vizează interesele Găgăuziei.

34. Prin hotărârile contestate nr.331 și nr.332 au fost delegați reprezentanți speciali în Republica Turcia și în Federația Rusă, iar prin hotărârea nr.330 au fost reglementate activitățile și funcțiile reprezentantului special al APG.

35. Activitățile, sarcinile și funcțiile reprezentantului special al APG sunt legate numai de aspectele organizatorice, în organizarea și desfășurarea evenimentelor pe teritoriul Găgăuziei, de stabilirea relațiilor economice și culturale între UTA Găgăuzia și alte regiuni sau țări, stabilirea relațiilor interparlamentare și cooperarea între Adunarea Populară a Găgăuziei cu autoritățile reprezentative și alte autorități publice din țara gazdă, asistența în organizarea întâlnirilor și negocierilor între Adunarea Populară a Găgăuziei și autoritățile reprezentative, asistența acordată diasporei găgăuze din țara gazdă în menținerea și dezvoltarea culturii găgăuze.

36. Cu alte cuvinte, reprezentantul special participă la pregătirea și organizarea vizitelor oficiale ale delegațiilor deputaților Adunării Populare a Găgăuziei pentru negocieri cu alți reprezentanți ai autorităților, propune măsuri

pentru stabilirea și dezvoltarea cooperării și a contactelor de afaceri între UTA Găgăuzia și cu alte regiuni și țări.

37. Reprezentantul special nu poate încheia acorduri și alte acte juridice din numele UTA Găgăuzia necesare pentru îndeplinirea sarcinilor care i-au fost atribuite, cu excepția cazurilor în care Adunarea Populară a Găgăuziei îl va împuternici prin adoptarea unei hotărâri corespunzătoare.

38. *În drept*, Oficiul Teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat și-a întemeiat recursul pe prevederile art.245¹ alin.(1) lit.d) din Codul administrativ, potrivit cărora recursul este admis dacă: d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

39. La 11 decembrie 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Oficiului teritorial Comrat al Cancelariei de Stat al RM copia recursului depus de Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauziya Halk Topluşu), cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței în termenul stabilit, sub sancțiunea decăderii din acest drept, cu toate acestea intimatul nu și-a valorificat acest drept procedural și nu a depus referință.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ:

40. Articolul 244 alin.(1) din Codul administrativ statuează că:
„(1) Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

41. Articolul 245 din Codul administrativ prevede că:
„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

42. Articolul 245¹ din Codul administrativ stipulează că:
„(1) Recursul este admis dacă:
a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;
b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;
c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;
d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;
e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;
f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2) Temeiurile menționate la alin.(1) lit.c) și d) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin.(1) lit.d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.”

43. Articolul 246 alin.(1) și (2) lit.h) din Codul administrativ reglementează că:

„(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

(2) **Recursul se declară inadmisibil în special când: h) recursul este vădit neîntemeiat.”**

MOTIVAREA INSTANȚEI:

44. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Comrat a pronunțat dispozitivul hotărârii, în ședință publică, la *08 octombrie 2024*.

45. La *31 octombrie 2024*, Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauziya Halk Topluşu) a recepționat hotărârea motivată din *08.10.2024* a Curții de Apel Comrat, fapt ce rezultă din avizul poștal de recepție anexat la dosar (f.d.72).

46. Prin urmare, recursul Adunării Populare a Găgăuziei (Gagauziya Halk Topluşu) din *26 noiembrie 2024*, a fost depus în interiorul termenului legal prevăzut la art.245 din Codul administrativ.

47. Din analiza prevederilor legale reținute supra, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase. Astfel, normele citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

48. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

49. Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

50. Instanța de recurs atestă că motivele de casare, invocate în recurs, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la *art.245¹* din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

51. Recurenta Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauziya Halk Topluşu) în susținerea recursului a indicat temeiul de admisibilitate prevăzut la art.245¹ alin.(1) lit.d) din Codul administrativ.

52. Referitor la temeiul invocat de recurent de la art.245¹ alin.(1) lit.d) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că noțiunea de „*hotărâre arbitrară*” este definită prin raportare la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și la explicațiile din nota informativă a Legii nr. 246/2023. O hotărâre este considerată arbitrară atunci când nu are nicio bază juridică în dreptul intern, nu stabilește legătura între faptele cauzei, legea aplicabilă și soluția adoptată sau este rezultatul unei erori de fapt ori de drept pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o. De asemenea, în această categorie intră hotărârile pronunțate cu bună știință contrar legii, în special în cazul normelor imperative care nu oferă judecătorului marjă de apreciere. Arbitrarietatea presupune o încălcare evidentă și gravă a legalității, iar nu o simplă eroare de judecată. În astfel de cazuri, hotărârea reprezintă o denegare a justiției și afectează fundamental echitatea procedurii.

53. Pe de altă parte, sintagma „*bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor*” presupune că hotărârea se sprijină pe o evaluare eronată și evident nejustificată a probatoriului, iar această evaluare a fost decisivă pentru soluția adoptată. Nu orice greșeală în aprecierea probelor atrage admiterea recursului, ci doar acea eroare care este evidentă pentru un profesionist și nu poate fi explicată rațional. Pentru ca recursul să fie admis în temeiul art.245¹ alin.(1) lit.d) din Codul administrativ, este necesar ca partea care atacă hotărârea să demonstreze în mod clar existența unei asemenea erori și caracterul ei determinant asupra soluției.

54. În lipsa unor argumente din care să rezulte că hotărârea contestată a fost pronunțată cu încălcarea unei norme imperative sau că soluția se bazează în mod determinant pe o apreciere vădit nerezonabilă a probelor, recursul nu poate fi admis.

55. Așadar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, recursul depus de Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauziya Halk Topluşu) conține obiecții de fapt și de drept, care au fost analizate minuțios de către Curtea de Apel Comrat, fiind apreciate în mod corespunzător.

56. Criticile recurente, astfel cum sunt formulate, nu se circumscriu niciunui dintre temeiurile de admisibilitate ale recursului prevăzute de art.245¹ din Codul administrativ, și prin urmare, nu sunt apte să influențeze admisibilitatea acestuia. Deci, recursul depus de către Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauziya Halk Topluşu), nu susține filtrul admisibilității.

57. Pe latura procesuală a recursului, Completul de judecată mai reține că argumentarea recursului se rezumă în esență la reluarea tezilor de fond, fără o individualizare clară a motivelor de admisibilitate prevăzute limitativ de art.245¹ din Codul administrativ. Chiar și trecând peste această deficiență și analizând pe fond, criticile se dovedesc nefondate pentru rațiunile expuse.

58. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art.6§1 din Convenție.

59. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ.

60. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat de instanța de apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o decizie neîntemeiată.

61. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Comrat și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici. Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Comrat, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unui asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

62. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție subliniază că admisibilitatea recursului trebuie analizată în contextul rolului și funcției legale atribuite instanței judecătorești supreme, care constau, în principal, în asigurarea aplicării și interpretării unitare a legii în soluționarea cauzelor de contencios administrativ. În acest sens, orice cerere de recurs trebuie să fie motivată în concordanță cu aceste principii fundamentale, pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes.

63. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (*a se vedea hotărârile 16CtEDO Golder c. Regatului Unit, 1975, § 38; Stanev c. Bulgariei [MC], 2012, §230*). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (*a se vedea hotărârea CtEDO Luordo c. Italiei, 2003, §85*). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (*a se vedea hotărârea CtEDO Levages Prestations Services c. Franței, 1996, §45*).

64. Curtea de la Strasbourg a mai reiterat că modul de aplicare a art. 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de specificul acestor proceduri, urmând a se ține cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (*a se vedea hotărârea CtEDO Botten c. Norvegiei, 1996, §39*). La fel, conform

jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 CtEDO (*a se vedea hotărârea CtEDO Helmers c. Suediei, 1991, §§ 31, 36*).

65. Din aceste motive, în conformitate cu art.230 și art.246 alin.(2) lit.h) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibil recursul depus de Adunarea Populară a Găgăuziei (Gagauziya Halk Topluşu).

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni